Місячний Економічний Моніторинг України

- Напруга у відносинах між Президентом та Прем'єр-міністром посилилась в умовах економічної кризи.
- Реальний ВВП зріс на 2,1% у 2008 році, тоді як промислове виробництво впало на 3,1%.
- Постачання газу було відновлено 21 січня після підписання довгострокових договорів про поставку і транзит газу між "Газпромом" та "Нафтогазом".
- За оцінками НБУ в 2008 році дефіцит рахунку поточних операцій досяг рекордного рівня в 11,9 млрд. доларів США або 6,7% від ВВП.
- Дефіцит державного бюджету в 2008 році становив 1,3% від ВВП.
- Реальна зарплата впала на 2,3% дпр в грудні.
- Споживча інфляція залишилась на рівні 22,3% дпр у січні 2009 року.
- Міжбанківський курс залишався відносно стабільним на рівні 7,7-8,1 грн. за дол. США в другій половині січня.
- Тема місяця: Газова криза

№2 (100)
лютий
2009

Населення: 46,4 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 32%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 7%
Інвестиції/ВВП: 27%
Експорт: Росія 26%, ЄС 28%
Імпорт: Росія 28%, ЄС 37%

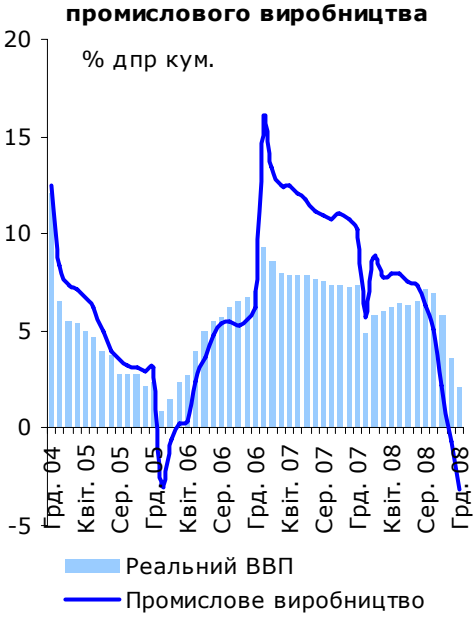
Політика: Конфлікт між Президентом та Прем'єр-міністром поглибився

На початку 2009 року знов посилилось політичне протистояння між Президентом та Прем'єр-міністром через суперечки з низки економічних та політичних питань. Зокрема, Президент В.Ющенко заявив про те, що умови постачання та транзиту російського газу, узгоджені Ю.Тимошенко в Москві, є дуже невигідними для України. Таким чином, Прем'єр-міністр України була звинувачена у "зраді інтересів" України на користь Росії в обмін на політичні вигоди. Іншим спірним питанням був бюджет: Президент заявив, що уряд не має достатньо ресурсів для виплати зарплат та пенсій через низькі фіскальні надходження. Прем'єр-міністр відкинула ці звинувачення.

Зі свого боку, Прем'єр-міністр закликала Президента ініціювати звільнення керівництва Національного банку через їх начебто злочинну діяльність, яка призвела до критичної ситуації у фінансовій системі та різкого знецінення національної валюти. Згідно з Конституцією, Голова НБУ призначається та звільняється спільно Президентом та Верховною Радою. Після того, як Президент відмовився розпочинати процедуру звільнення В. Стельмаха, Парламент прийняв постанову, що покладає відповідальність за кризу на Президента. Крім того, Верховна Рада скасувала свою постанову про призначення В.Стельмаха Головою Національного банку. Хоча це рішення суперечить Конституції, воно додало нестабільності, яка підриває довіру до монетарної політики НБУ. Ю.Тимошенко озвучила також ідею про заміну пропрезидентських міністрів у складі уряду на більш лояльних.

Тривала конфронтація між двома найвищими посадовими особами України дедалі більше дестабілізує її інституційну систему та унеможливлює ефективне управління країною під час кризи.

Темпи реального приросту ВВП та промислового виробництва

Джерело: Держкомстат

Реальний сектор: Зростання реального ВВП різко сповільнилось у 2008 році через економічне падіння в останньому кварталі

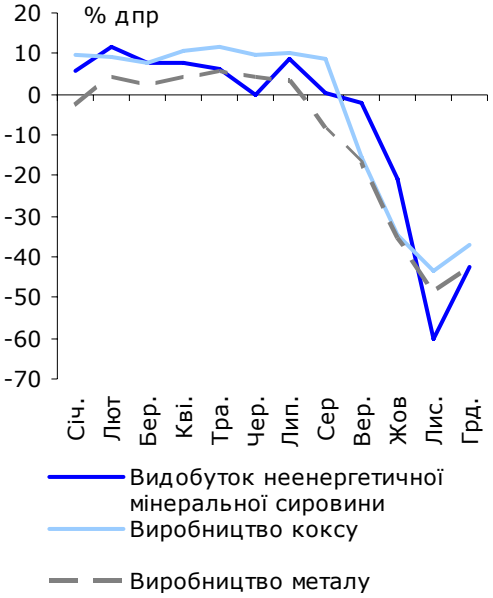
За попередніми оцінками Держкомстату реальний ВВП виріс лише на 2,1% у 2008 році після скорочення економічної активності в останньому кварталі. Різке економічне падіння у листопаді частково призупинилось в останньому місяці року, оскільки святкові покупки сприяли тимчасовому пожвавленню роздрібної торгівлі, зимовий період зумовив збільшення попиту на

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.kiev.ua

електроенергію та газ, тоді як девальвація гривні та пожвавлення попиту з боку міжнародних трейдерів, які поповнювали запаси, дозволило експортерам дещо відновити виробництво. Таким чином, після падіння на 14,4% дпр у листопаді реальний ВВП скоротився на менші 9,2% дпр у грудні.

У 2008 році промислове виробництво скоротилось на 3,1% вперше з 1998 року. Значне скорочення попиту на метали та хімічну продукцію на міжнародних ринках супроводжувалось падінням внутрішнього попиту, що завдало шкоди харчовій промисловості та машинобудуванню. Найбільше зниження обсягів виробництва було зафіксоване у гірничо-металургійному комплексі: випуск коксу впав на 5,0%, виробництво металів на 10,6%, видобуток неенергетичної мінеральної сировини на 6,1%. Шестимісячне падіння у металургії призупинилось у грудні завдяки девальвації гривні та певному пожвавленню зовнішнього попиту, проте цей факт не мав помітного впливу на річні показники. Галузі, що орієнтовані на внутрішній ринок, як-то харчова промисловість та виробництво будівельних матеріалів, продовжували скорочувати виробництво наприкінці року на фоні спаду внутрішнього попиту.

Динаміка виробництва у гірничо-металургійному комплексі у 2008 році

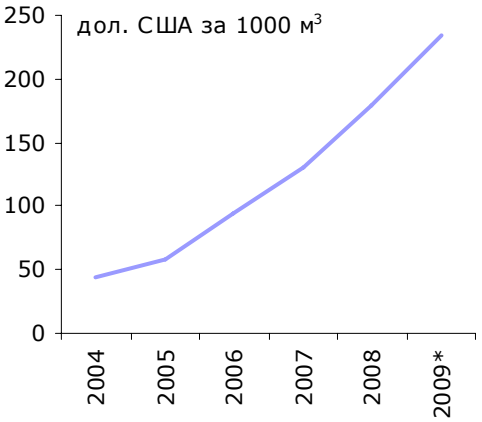
Джерело: Держкомстат

Галузеві тенденції: Газпром відновив постачання газу з 21 січня

Енергетика. Січень позначився найбільш серйозним енергетичним конфліктом в Європі за останні десятиріччя. Припинення постачання газу Росією у відповідь на провал переговорів щодо підписання газової угоди з Україною змусило деякі європейські країни ввести надзвичайний стан. Після трьох тижнів пошуків винної сторони 19 січня НАК "Нафтогаз України" і ВАТ "Газпром" (Росія) підписали два довгострокові контракти на постачання природного газу до України і на транзит природного газу до європейських споживачів. 21 січня постачання газу було повністю відновлено.

Відповідно до нових контрактів, Україна придбає 40 млрд. кубометрів природного газу і прокачає 120 млрд. кубометрів російського газу до ЄС в 2009 році. Сторони погодились перейти на формульний підхід при визначенні ціни на природний газ і тарифу на транзит в 2009 – 2019 роках. Формула прив'язує ціну газу до цін на нафтопродукти в Європі з дев'ятимісячним лагом. В 2009 році Україна отримає 20% цінову знижку в обмін на незмінну ставку транзиту газу для Росії на рівні 1,7 дол. США за тисячу кубометрів на 100 км. Посередник ЗАТ "РосУкрЕнерго" був виключений із схеми постачання газу з одночасним продажем Україні залишку його природного газу, який складає 11 млрд. кубометрів, по ціні 153,9 дол. США за тисячу кубометрів. Дочірня компанія "Газпрому" – ЗАТ "ГазпромЗбут Україна" – зможе отримати до 25% внутрішнього ринку газопостачання України, оскільки Національна комісія регулювання електроенергетики (НКРЕ) збільшила обсяг щорічної ліцензії компанії до 13,5 млрд. кубометрів.

Ціна імпортованого природного газу для України

Джерело: Газові контракти, підписані НАК "Нафтогаз"
* Оцінка уряду

За інформацією Уряду середньорічна ціна імпортованого природного газу буде становити 228,8 дол. за тисячу кубометрів у 2009 році, враховуючи падіння цін на нафту в другій половині 2008 року. НКРЕ встановило ціну на газ в 2009 році для більшості промислових споживачів на рівні 334 дол. США за тисячу кубометрів, тоді як хімічна промисловість та металургія будуть платити 315 дол. США за тисячу кубометрів завдяки пільгам, наданим їм Урядом.

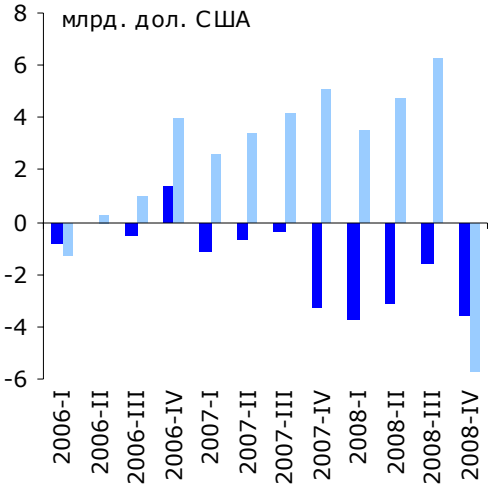
Сільське господарство. Антикризовий закон, прийнятий у жовтні 2008 року, передбачив новий режим оподаткування в аграрному секторі, починаючи з січня 2009 року. Дія загального режиму оподаткування ПДВ поширилась на сільське господарство та харчову промисловість. Втім, підприємства з часткою аграрної продукції понад 75% можуть зареєструватись для отримання податкової пільги, яка передбачає можливості утримання

виробниками нарахованих сум ПДВ. Ці привілеї стануть основною формою підтримки сектору у непростому 2009 році, оскільки передбачені державні видатки на підтримку сільського господарства значно скоротились порівняно з попереднім роком.

Приватизація. Наприкінці січня Фонд державного майна затвердив план приватизації на 2009 рік. Даний план включає державні пакети акцій у 232 товариствах, що підлягають продажу на аукціонах або фондових біржах. Початково перелік не містив жодної з голубих фішок, які передбачається приватизувати, як-то Укртелеком, Одеський припортовий завод чи обленерго. Однак після перегляду плану Укртелеком та міноритарні пакети акцій обленерго увійшли до переліку.

Телекомунікації. З 1 січня дію набули чинності нові ставки зборів за користування радіочастотним ресурсом. Він став вполовину дорожчим для телекомунікаційних операторів. Також державне підприємство "Укрпошта" продовжило підвищення своїх тарифів. Зокрема, граничні тарифи на універсальні поштові послуги зросли в середньому на 50%, а тарифи на передплату періодичних друкованих видань, розповсюджуваних поштою, на 27%. Такі заходи спрямовані на ліквідацію перехресного субсидування між послугами "Укрпошти", що робить її більш стабільною в кризовій економічній ситуації. Також вищі тарифи мають підвищити прибуток компанії, а значить і платежі до бюджету.

Платіжний баланс

Джерело: НБУ

Зовнішній сектор: У 2008 році був досягнутий рекордний дефіцит рахунку поточних операцій

За попередніми розрахунками НБУ в 2008 році дефіцит рахунку поточних операцій зріс до 11,9 млрд. дол. США або 6,7% від ВВП, що як в абсолютному, так і в відносному вимірах є найвищим результатом з будь-коли досягнутих. Дефіцит рахунку поточних операцій був перш за все пов'язаний з високим дефіцитом торгівлі, який сягнув 16,0 млрд. дол. США, хоча протягом останніх місяців року цей дефіцит зменшувався завдяки вищім темпам падіння імпорту порівняно зі скороченням експорту. Профіцит торгівлі послугами на рівні 2,1 млрд. дол. США був повністю перекритий чистим відтоком доходів.

Експорт товарів в 2008 році виріс на 35,9% в доларовому еквіваленті, сповільнившись порівняно з результатами перших трьох кварталів (50,0% дпр), коли зростання експорту забезпечувалось переважно ціновими бульбашками на товарних ринках. Протягом останнього кварталу внаслідок сповільнення світової економіки зовнішній попит на основні товари українського експорту різко скоротився. Річні темпи приросту імпорту склали 38,4% в доларовому еквіваленті порівняно з 57,5% дпр приросту в січні-вересні 2008 року. Уповільнення пов'язано із швидким знеціненням гривні наприкінці року та меншим внутрішнім попитом внаслідок обмежень кредитування та нижчих доходів.

Протягом останнього кварталу рахунок фінансових операцій мав дефіцит на рівні 5,7 млрд. дол. США внаслідок зменшення чистого притоку ПІІ та швидкого відтоку портфельних та інших інвестицій, що пояснюється світовою фінансовою кризою та втратою довіри до України з боку інвесторів. Відповідно річний профіцит рахунку фінансових операцій склав 8,8 млрд. дол. США та був недостатнім для покриття дефіциту рахунку поточних операцій, що змусило НБУ витрачати міжнародні резерви для задоволення попиту на іноземну валюту протягом останнього кварталу.

Доходи від основних податків

* ВВП за 2008 р. - оцінка ІЕД

Джерело: Державне казначейство

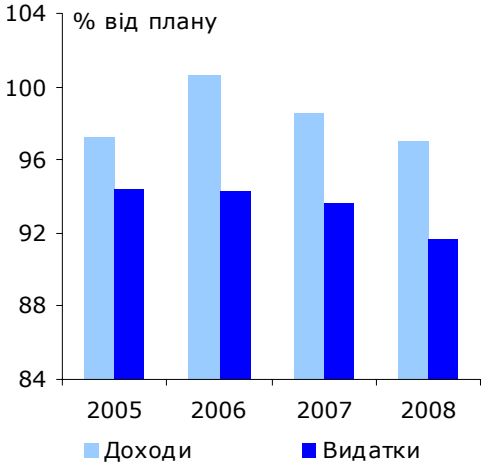
Фіскальна політика: Дефіцит Державного бюджету у 2008 році досяг 1,3% від ВВП

У 2008 році доходи Державного бюджету становили 97,0% від запланованого рівня. Незважаючи на стрімкий економічний спад протягом останніх місяців 2008 року, фактичні надходження, одержані від податку на прибуток підприємств та доходів від власності та підприємницької діяльності перевищили

запланований рівень на 12,3% та 14,1%, відповідно, завдяки добрим фінансовим результатам у попередні місяці. Водночас план надходжень від інших основних джерел доходів, зокрема податку на додану вартість (ПДВ), акцизів, податків на міжнародну торгівлю та офіційних трансфертів, було недовиконано. Зокрема, рівень виконання плану доходів від ПДВ погіршився до 92,7% через зменшення надходжень від ПДВ із вироблених в Україні товарів, робіт та послуг.

Виконання видатків Державного бюджету було нижчим за попередні роки й наприкінці року склало 91,6% від плану. Традиційно, найнижчий рівень виконання (39,7% від планового показника) мали видатки на житлово-комунальне господарство. Водночас найкраще було профінансовано видатки на соціальне забезпечення, громадський порядок та оборону на рівні понад 95% від плану. В результаті дефіцит Державного бюджету у 2008 році склав 12,5 млрд. грн. або 1,3% від ВВП. Зважаючи на вкрай низький рівень надходжень від приватизації, дефіцит був профінансований, головним чином, за рахунок державних запозичень та коштів Єдиного казначейського рахунку.

Виконання Державного бюджету

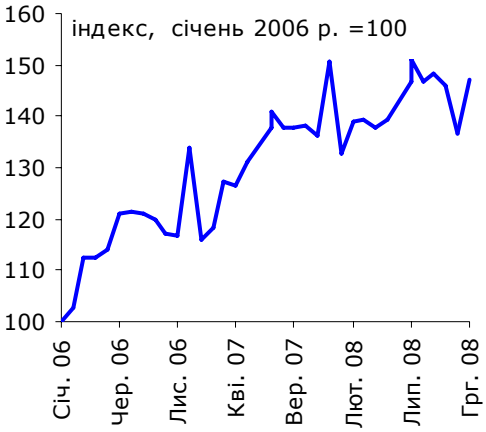
Джерело: Державне казначейство

Соціальна політика: Реальна заробітна плата скоротилась у грудні на 2,3% дпр

Різке зниження економічної активності призвело до суттєвого сповільнення темпів зростання реальної заробітної плати з 13,8% дпр у першому кварталі до 6,8% в середньому за рік. Реальна заробітна плата в промисловості зросла на 3,7%, тобто менше, ніж в середньому по економіці. Стрімке підвищення реальної заробітної плати в будівництві змінилось її скороченням внаслідок швидкого падіння виробництва. Зростання заробітної плати в бюджетній сфері було вищим за середнє, причому в державному управлінні вона зросла на 11,3%.

В останньому кварталі 2008 року змінились тенденції розвитку номінальної заробітної плати. В той час як в жовтні заробітна плата залишилась майже на рівні вересня, вона знизилась на 4,9% в листопаді. В грудні, місяці виплати річних премій, номінальна заробітна плата досягла 2001 грн., компенсуючи падіння місяцем раніше. Водночас в грудні заробітна плата зросла повільніше, ніж традиційно в минулі роки, що разом із високими темпами інфляції призвело до скорочення реальної заробітної плати в грудні на 2,3% дпр. Крім того, груднева заробітна плата в промисловості, будівництві та сільському господарстві була нижчою, ніж в жовтні. Найбільше підвищення середньої заробітної плати в грудні мало місце в державному управлінні (на 23,2% порівняно із жовтнем), незважаючи на офіційно проголошену стратегію скорочення бюджетних видатків, яка включає обмеження приросту заробітної плати.

Індекс реальної заробітної плати

Джерело: Держкомстат

Монетарна політика: Інфляція залишилась на рівні 22,3% дпр у січні

Споживча інфляція залишилась на рівні 22,3% дпр у січні. Серед факторів, які підштовхували інфляцію, були високі інфляційні очікування та підвищення цін на імпортні товари, що відображало знецінення гривні, яке почалось минулого року. Однак зменшення заробітних плат, зростання безробіття та відсутність вже традиційного січневого підвищення соціальних витрат зменшили інфляційний тиск.

Зростання грошової маси сповільнилось в січні до 25,7% дпр внаслідок зменшення ліквідності, що було пов'язано з інтервенціями НБУ на міжбанківському ринку та вилученням депозитів з банків. Ліквідність була доступнішою на початку січня завдяки традиційному збільшенню видатків уряду в кінці року та значним обсягам коштів на рахунках підприємств на початку року. Однак відсутність рефінансування НБУ призвела до підвищення короткострокових процентних ставок на міжбанківському ринку в кінці січня до надзвичайно високих 60% річних.

Динаміка монетарної бази та індекса споживчих цін

Джерело: Держкомстат, НБУ

Відповідно до статті 86 Закону про Державний бюджет України на 2009 рік НБУ не міг рефінансувати банки до того, як він розробить нові правила рефінансування банків спільно з Кабінетом Міністрів. Така заборона призвела до значних проблем у фінансовому секторі, включаючи затримки з проведенням платежів та отриманням депозитів, що тривали до запровадження нового положення 29 січня. Загалом порядок рефінансування банків залишився таким самим за двома винятками. По-перше, уряд отримав право блокувати видачу кредитів НБУ банкам строком більше 14 днів, включаючи стабілізаційні кредити, проте виключаючи операції репо та валютні свопи. Однак положення сформульоване нечітко, і залишається незрозумілим, що відбудеться у випадку незгоди уряду з видачею НБУ рефінансування. По-друге, представник уряду отримує доступ до всієї інформації про рефінансування НБУ. Таким чином, уряд отримує право втручатись в проведення монетарної політики, що обмежує незалежність НБУ.

Фінансові ринки: Гривня стабілізувалась в середині січня

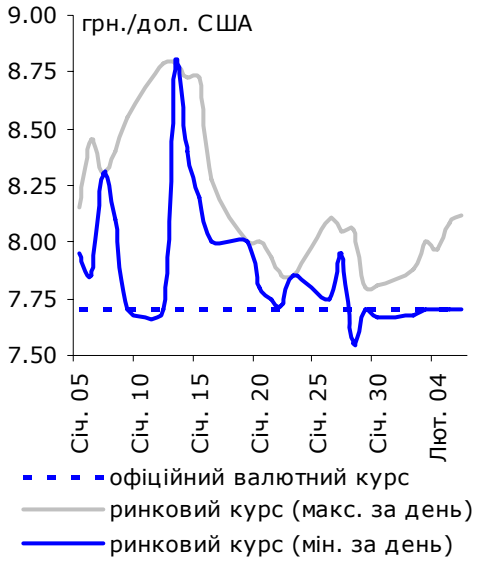
Валютний курс. У другій половині січня обмінний курс на залишався доволі стабільним на рівні 7,70-8,10 грн. за дол. США після стрибка до 8,79 грн. за дол. США у першій половині місяця. Цей стрибок пояснюється побоюваннями наслідків газової кризи та неліквідністю ринку. Пізніше регулярні та передбачувані інтервенції НБУ покрили різницю між попитом та пропозицією та стабілізували ринок. Оскільки НБУ має 5,5 млрд. дол. США для інтервенцій на міжбанківському валютному ринку в першому кварталі, а лише 1,7 млрд. дол. США було витрачено в січні, ринок може залишатись стабільним протягом лютого, проте він залишається дуже чутливим до навіть невеликих перепадів попиту.

Державний борг. У січні Міністерством фінансів було проведено розміщення облігацій внутрішньої державної позики із погашенням у середині 2009 року. Загальна сума розміщення склала 176,4 млн. грн. із середньозваженою доходністю 17,8% річних. Учасники ринку не продемонстрували зацікавленості у придбанні більш довгострокових облігацій, що пропонувались Урядом.

Ризик дефолту Державної служби автомобільних доріг ("Укравтодор"), пов'язаний з вимогою банку Morgan Stanley про дострокове погашення десятирічного кредиту на суму 465 млн. дол. США, вдалось усунути у січні. Банк Credit Suisse Investment погодився надати кредит "Укравтодору" у розмірі 465 млн. дол. США за ставкою LIBOR+8%, тим самим рефінансувавши борг "Укравтодору" перед Morgan Stanley. Право вимоги на іншу частину боргу на суму 465 млн. дол. США Morgan Stanley переуступив Credit Suisse без зміни умов кредитування (LIBOR+2.57%) у листопаді 2008 року. Таким чином, банк Credit Suisse став єдиним кредитором "Укравтодору". Основна сума боргу не змінилася, однак видатки "Укравтодору" на обслуговування боргу збільшаться внаслідок підвищення рівня ставки за кредитом, наданим у січні.

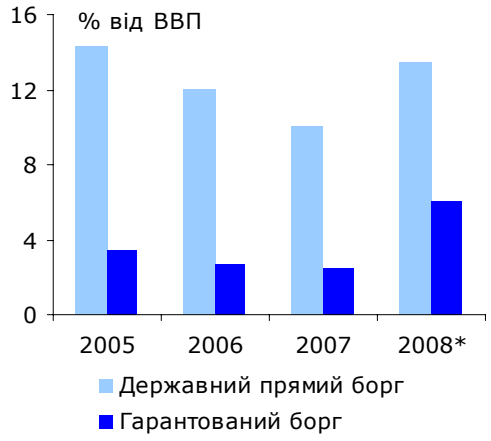
Банківський сектор. У грудні відбулось суттєве збільшення обсягів кредитування в національній валюті, однак джерела цього зростання є нежиттєздатними у довшій перспективі. З 21,3 млрд. грн. кредитів в національній валюті, наданих юридичним особам, 18,0 млрд. грн. було надано державним нефінансовим корпораціям. Зокрема, НАК "Нафтогаз України" отримав щонайменше 12,5 млрд. грн. кредитів від державних банків Ощадбанку та Укрексімбанку. Загальний обсяг кредитів в економіці виріс на 71,9% до 734,0 млрд. грн. на базі високих темпів приросту на початку 2008 року. У листопаді та грудні відтік депозитів з банківської системи сповільнився, тож хоча темпи приросту депозитів уповільнились, проте обсяги депозитів все ж таки виросли на 27,7% у 2008 році.

Обмінний курс

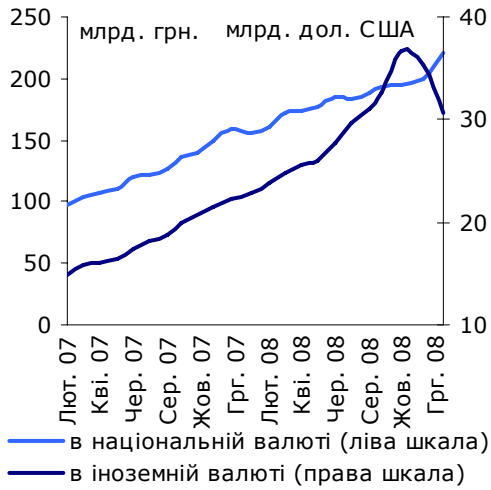
Джерело: Reuters Investor

Структура державного боргу

Джерело: звіти Міністерства фінансів
*оцінка ІЕД щодо ВВП за 2008 рік

Кредити юридичним особам

Джерело: НБУ

Стрес-тест 17 найбільших українських банків, що проводився в межах виконання меморандуму МВФ, показав, що ці банки мають збільшити обсяги капіталу приблизно на 25 млрд. грн. Левова частка цієї суми припадає на банки з іноземним капіталом, що найбільш чутливі до подальшої девальвації гривні внаслідок високої частки зовнішніх зобов'язань.

Реорганізація банківського сектору почалась вже у січні. НБУ вирішив спрямувати до банку "Надра" спеціального куратора з метою ретельнішого контролю над діяльністю банку. Проблеми цього банку нещодавно загострились, незважаючи на те, що банк спромігся у жовтні погасити синдикований кредит за рахунок рефінансування НБУ. Тимчасова адміністрація була встановлена в УкрПромБанку, що не зміг погасити кредит НБУ.

Тема місяця: Газова криза

Перехід до довгострокових контрактів

Дмитро Науменко

Газовий конфлікт між Росією та Україною призвів до двотижневої зупинки більшості транзитних потоків природного газу до Європи посеред холодної зими, що врешті-решт підштовхнуло ВАТ "Газпром" та НАК "Нафтогаз України" до підписання окремих прямих довгострокових контрактів на придбання та транзит російського природного газу в 2009 – 2019 роках.

Сторони узгодили новий формульний підхід до ціноутворення на природний газ на одинадцятирічний період. Ціна імпортного природного газу буде розраховуватись щоквартально на основі базової ціни 450 дол. США за тисячу кубометрів із коригуванням на коливання середньоарифметичних цін на мазут і газойль на ринку FOB Med Italy (так званий "Northern Platt's") за дев'ять місяців, що передують кварталу, в який здійснюється поставка. Відповідно, у розрахунок базової ціни були закладені високі ціни на нафтопродукти в Європі з квітня по грудень 2008 року. Тарифна ставка на транзит російського природного газу, починаючи з 2010 року, буде розраховуватися, виходячи з базової ставки 2,04 дол. США за тисячу кубометрів на 100 км, скоригованої на рівень інфляції в ЄС. Сторони також домовились про взаємні цінові знижки в 2009 році. Ціна на імпортний природний газ буде знижена на 20%, що дозволить купувати газ за ціною 360 дол. США за тисячу кубометрів в першому кварталі. З іншої сторони, ставка тарифу на транзит в 2009 році буде зафіксована на рівні 2008 року та становитиме 1,7 дол. США за тисячу кубометрів на 100 кілометрів.

Позитивним результатом є перехід до довгострокових взаємовідносин з Росією, оскільки це дозволить уникнути вже традиційних суперечок з приводу ціни на природний газ, що постачається до України. Іншим позитивним моментом є досягнення довгоочікуваної передбачуваності та прозорості ціноутворення при імпорті газу. Але підписані контракти містять також ряд умов, які потенційно можуть спричинити цілу низку проблем у середньо- та довгостроковій перспективі. Серед головних умов угод, які викликали найбільше занепокоєння в Україні, слід назвати наступні:

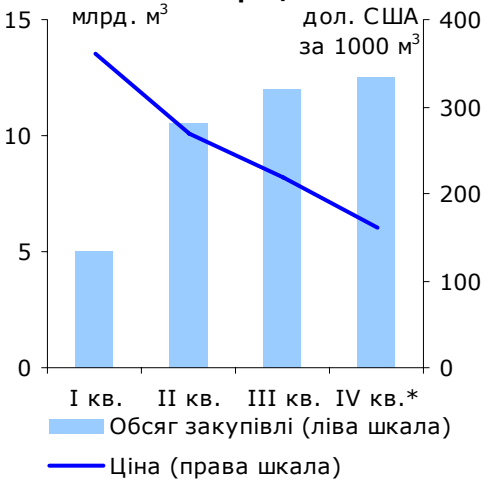
А. "Нафтогаз" зобов'язався щорічно купувати 52 млрд. кубометрів природного газу по принципу "забирай або плати" протягом 2010-2019 років, причому за недобір обсягів передбачені штрафні санкції, а реекспорт газу заборонений. Обсяг поставок газу в Україну може бути знижений на максимум 20%, однак лише за умови попередження за шість місяців та за згодою сторін.

Водночас транзитні поставки природного газу до Європи Газпромом не підпадають під принцип "постачай або плати": він може знизити транзит газу з передбачених 110 млрд. кубометрів без жодних штрафних санкцій. Цей пункт угоди суперечить Енергетичній Хартії ЄС і порушує економічні інтереси України.

Б. Базова ціна на рівні 450 дол. США за тисячу кубометрів виглядає високою порівняно з цінами для інших найбільших європейських споживачів російського газу в першому кварталі 2009 року, таких як Німеччина (370 дол. США за тисячу кубометрів, включаючи транспортні витрати) та Італія (410 дол. США).

В. Узгоджена базова ставка на транзит на рівні 2,04 дол. США за тисячу кубометрів на 100 км, починаючи з 2010 року, є однією з найнижчих в Європі. Такі низькі ставки, як правило, застосовуються в обмін на поступки при купівлі природного газу або з політичних міркувань. Ця ставка не покриває операційні витрати, амортизацію і капітальні видатки української сторони.

Обсяги закупівель та ціни на імпортований природний газ в 2009 році

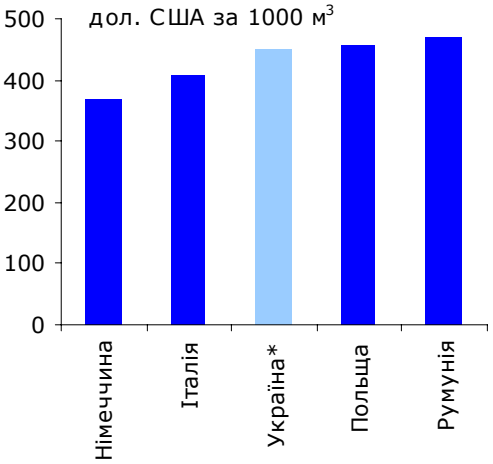
Джерело: Умови контракту про поставки газу в Україну на 2009 рік
* Оцінка НАК "Нафтогаз України"

Споживання російського газу в 2007 році

Джерело: ВАТ "Газпром"

Ціни на російський природний газ в I кварталі 2009 року

Джерело: УкрГазЕнерго
* Базова ціна

Г. Формула, передбачена в контракті з Україною, суперечить європейській практиці ціноутворення, згідно якої ціна природного газу прив'язується до цін його замінників на внутрішньому ринку, що дозволяє утримувати стабільність енергетичного балансу країни. Для України контрактна ціна на газ залежить від європейських цін на мазут та газойль, хоча останній ніколи не використовувався в Україні як паливо. Однак для встановлення більш економічно обґрунтованої ціни Україна має створити ефективно працюючий внутрішній ринок для товарів-замінників.

Складається враження, що у довгостроковій перспективі нові угоди більшою мірою відповідають інтересам "Газпрому". Наявність зазначених проблем може спровокувати нові конфлікти в процесі реалізації досягнутих домовленостей.

Економічні Тенденції		IVкв 07	Iкв 08	IIкв 08	IIIкв 08	IVкв 08	Жов.	Лис.	Грд.	Січ.
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	7,3	6,5	6,5	6,9	…	-2,1	-14,4	…	…
Зростання ВВП (реальне, кум.)	% дпр	7,6	6,5	6,5	6,7	2,1	5,8	3,6	2,1	…
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	10,2	7,8	7,5	5,1	-3,1	2,2	-0,7	-3,1	…
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-5,6	0,2	-0,3	15,1	…	17,6	18,0	17,5	…
ІСЦ	% дпр	16,6	26,2	29,3	24,6	22,3	23,2	22,3	22,3	22,3
ІВЦ	% дпр	23,3	31,8	43,7	42,7	23,0	37,7	27,4	23,0	20,4
Експорт (дол. США, кум.)***	% дпр	27,4	28,5	41,1	46,6	84,0[e]	48,2"	41,7"	…	…
Імпорт (дол. США, кум.)***	% дпр	34,8	45,1	52,9	54,9	98,0[e]	57,0"	49,4"	…	…
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-10,57	-4,3	-8,6	-12,3	-13,8[e]	-16,4"	-17,7"	…	…
Поточний рахунок, на кінець періоду	млрд. дол. США	-5,92	-3,6	-6,8	-8,2	-11,7[e]	x	x	x	x
Поточний рахунок (кум.)	% ВВП	-4,2	-9,6	-7,9	-5,8	-6,7[e]	x	x	x	x
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	32,5	33,2	35,5	37,5	31,5	31,9	32,7	31,5	28,5
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	46,0	41,4	38,9	33,0	31,5	33,1	32,2	31,6	32,1
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	14,0	14,6	17,2	17,1	21,1	19,1	22,6	21,6	26,5
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	5,04	5,03	4,79	4,70	6,49	5,56	6,11	7,76	8,08
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	5,05	5,05	4,96	4,85	6,21	5,04	6,00	7,58	7,70
Обмінний курс, середній	євро	7,31	7,56	7,75	7,31	8,22	6,75	7,65	10,24	10,10

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, Reuters, власні розрахунки,
" Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: Держкомстат),
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
* Місячні показники не враховують регулярні квартальні перегляди ВВП
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)
*** Зростання у доларовому виразі
[e] оцінка НБУ

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	537,7	712,9	972,3[e]
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	65,0	86,2	106,5	141,2	184,5[e]
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,6	2,1
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	16,6	25,2
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	12,8	22,3
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24	42,6	7,5	13,2	27,4	33,9[e]
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	34,8	38,3[e]
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,2 °	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,9	-12,9[e]
Поточний рахунок	% ВВП	3,8 °	3,74	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-4,2	-6,7[e]
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,9[e]
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	7,0	9,5	19,4	22,3	32,5	31,54
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,9	-1,1	-1,5
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	15,0	12,6	19,5
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24.1	21,4	18,6	13.4	11.9	10,1	14,6
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46.0	31,5
Обмінний курс, середній	дол. США	5,44	5,37	5,33	5,33	5,31	5,12	5,05	5,05	5,27
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,44	5,30	5,33	5,33	5,31	5,05	5,05	5,05	7,70
Обмінний курс, середній	євро	5,03	4,81	5,03	6,02	6,62	6,40	6,32	6,92	7,71
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,10	4,67	5,53	6,66	7,22	5,97	6,65	7,42	10,86

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки

[e] Оцінки ІЕД, НБУ

* "Мінус" означає дефіцит бюджету

° Вартість авіакомплексів, переданих у власність Росії як частина боргу за газ згідно з міжурядовою угодою, підписаною у жовтні 1999 року, на загальну суму 274 млн. дол. США не врахована

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		I 06	II 06	III 06	IV 06	I 07	II 07	III 07	IV 07	I 08	II 08	III 08	IV 08
ВВП	млрд. грн.	105,4	124,1	150,4	157,7	133,1	161,4	195,6	212,8	186,6	232,5	278,3	274,8[e]
Реальний ВВП	% дпр	4,1	6,8	6,9	9,5	8,0	7,9	6,4	7,4	6,5	6,5	6,9	-8,6[e]
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	20,2	18,2	11,8	9,9	14,7	15,5	15,2	19.0	22.0	13,3	16,7	…
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	9,6	5,8	5,8	1,0	0,8	6,2	4,4	2,4	1.0	1,5	-0,2	…
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	19,9	19,3	17,9	18,3	24,4	23,5	18,9	23,8	14,7	6,3	0,1	…
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	-14,9	-9,6	3,2	1,0	4,9	5,2	0,1	5,6	0,9	8,9	18,9	…
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	10,7	0,9	8,3	6,4	12,9	19,6	13,7	27,2	20,2	25,6	31,8	…
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	3,8	2,8	-5,6	8,1	4,8	6,8	-9.3	7,1	0,4	-0,4	21,9	…
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	-1,5	6,1	7,3	7,2	15,0	13,2	13,1	4,4	8,7	9,0	1,4	…
Будівництво (реальна)*	% дпр	0,1	0,8	1,4	4,2	13,3	8,2	12,7	5,8	-1,5	-6,4	-17,1	…
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	6,2	16,4	20,0	21,9	14,3	17,5	25,3	15.0	15,7	10,9	2,2	…
Транспорт (реальна)*	% дпр	4,9	7,7	9,4	5,3	7,0	5,6	8,0	10,2	10,1	10,6	10,7	…
Платіжний баланс													
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	-0,7	-0,4	0,5	-1,4	-1,3	-0,7	-0,2	-3,5	-3,6	-2,8	-1,6	-3,9[e]
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-3,7	0,0	1,7	-4,3	-5,0	-2,0	-2,2	-8,1	-9,6	-6,0	-2,8	-8.8[e]
Баланс товарів	млн. дол. США	-1288	-876	-769	-2022	-1753	-1430	-2195	-4452	-4321	-3562	-3546	-4471[e]
Баланс послуг	млн. дол. США	176	401	885	347	50	403	1548	392	261	526	1483	-170[e]
Поточні трансферти	млн. дол. США	616	782	846	910	789	923	1054	1183	966	957	1029	948[e]
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	662	1410	1602	1258	1521	1860	3756	1648	2387	3083	3310	1120[e]
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	0	-264	364	3350	1818	1477	517	1844	225	129	-707	…
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	17,3	17,6	19,1	22,3	23,5	25,6	30,6	32,5	33,2	35,5	37,5	31,5
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	5,06	5,02	5,02	5,03	5,04	5,02	5,01	5,04	5,03	4,79	4,70	6,49
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	4,96	4,85	6,21
Бюджет													
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	31,2	31,7	31,9	32,8	33,3	32,8	30,8	31,1	32,5	42,7	29,2	29,1
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,4	4,6	4,1	4,1	5,1	5,3	4,9	4,8	5,1	6,9	4,3	4,5
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	3,4	4,6	4,3	6,7	3,8	4,1	4,1	6,4	4,1	5,2	4,9	5,8
Податок на додану вартість	% від ВВП	9,2	9,2	9,7	9,3	10,4	9,8	8,7	7,6	10,5	14,9	9,7	7,1
Акцизні збори	% від ВВП	1,8	1,7	1,5	1,5	1,8	1,7	1,6	1,3	1,5	1,8	1,2	1,3
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	30,9	32,8	29,4	36,6	28,4	31,0	29,6	36,7	29,5	42,2	27,0	37,9
Поточні видатки	% від ВВП	28,9	29,7	24,9	29,2	26,9	28,4	25,9	27,3	28,6	37,3	22,2	31,1
Капітальні видатки	% від ВВП	1,9	3,2	4,5	7,4	1,6	2,6	3,7	9,4	0,9	5,0	4,8	6,8
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-0,4	1,1	-2,4	4.0	4,7	1,7	1,2	-6,2	3,0	0,5	1,9	-9,4
Надходження від приватизації	% від ВВП	0,1	0,1	0,1	0,1	0,5	0,5	0,3	0,4	0,1	0,1	0,0	0,0
Ринок праці													
Середня зарплата (реальна)	% дпр	23,8	22,6	18,8	11,3	14,7	13,9	14,9	15,7	13,8	7,1	7,1	1,1
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	22,1	18,6	20,3	16,3	17,5	17,4	14,9	16,4	19,0	10,1	6,6	2,7
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	7,9	6,8	6,4	6,8	7,4	6,6	6,2	6,4	7,1	6,2	6,0	…
Банківський сектор													
Грошовий агрегат М0	% дпр	36,2	25,3	25,3	24,5	22,9	30,4	36,4	48,2	48,4	48,8	37,9	39,3
Грошовий агрегат М2	% дпр	39,2	36,6	36,6	34,3	38,6	40,7	47,8	50,8	52,7	48,8	37,4	31,0
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	54,6	41,1	41,1	37,3	50,7	56,3	64,8	71,9	68,8	68,2	53,3	8,3
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	54,5	66,2	66,2	57,5	52,3	43,8	38,4	32,5	35,2	32,9	31,2	66,1
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	59,8	53,7	53,7	52,3	52,4	57,2	60,7	72,7	81,2	70,7	53,4	37,0
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	72	82,1	82,1	95,4	98,9	97,4	91,0	75,4	71,3	57,9	61,0	94,2
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	87,6	86,7	86,7	79,5	84,1	86,5	87,9	85,7	84,8	67,2	50,9	73,3
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	63,1	63,4	63,4	64,9	65,8	67,3	68,2	69,2	69,1	68,6	66,8	69,8
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	15,8	15,5	15,5	15,1	14,0	13,9	13,7	14,0	14,6	17,3	17,1	21,1
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	11,5	11,3	11,3	11,5	11,5	11,4	11,3	11,1	10,8	11,4	12,1	12,3

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінан
розрахунки ІЕД

* зміна доданої вартості

[e] -за попередніми даними

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, розроблений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.